

Резюме. Изложены результаты зоотехнической оценки молочной продуктивности и воспроизводительной способности коров разных генотипов красно-пестрой молочной породы.

Milk production and reproductive ability of cows of different genotypes of Ukrainian red-and-white dairy breed. Z.V. Kovtun, Yo.Z. Siratskiy.
The Institute of animal breeding and genetics UAAS.

Summary. The results of zootechnical estimation of milk performance and reproductive ability of cows of different genotypes of red-and-white dairy breed was stated.

УДК 636.22/.28.082.262

М.М. КОЛТА

ПРОДУКТИВНІ ЯКОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ПРИКАРПАТТЯ

Викладено результати вивчення продуктивних і племінних особливостей корів української червоно-рябої молочної породи стосовно оцінюваних бугаїв-плідників та ліній у племзаводі «Нива» Стрийського району Львівської області. При оцінці бугаїв-плідників за якістю потомства встановлено, що високу молочну продуктивність отримали від семи дочок бугая-плідника Тексел 104, надій яких становив 4746 кг молока та 180,6 кг молочного жиру, або відповідно на 15,1% і 12,5% більше від середнього показника у стаді.

Порода, молочна продуктивність, лактація, бугаї-плідники, відтворювальна здатність

Важливим резервом розвитку молочного скотарства є збільшення виробництва і поліпшення якості молока з використанням селекційного матеріалу зарубіжних країн.

У післявоєнний період висунуто низку різних міркувань щодо шляхів поліпшення племінних та продуктивних якостей великої рогатої худоби у гірських та передгірських районах північно-східних Карпат Львівщини. Спочатку основним методом розведення було прийнято чистопородне і поглинальне схрещування

на базі місцевих та племінних ресурсів кращих племінних господарств Львівської й інших областей України.

У 1976 р. із США і Канади в колишній СРСР почали завозити бугаїв-плідників і телиць голштинської породи. Бугаї-плідники були завезені головним чином на племпідприємства Російської Федерації, України, Литви, на Центральну станцію штучного осіменіння та в інші республіки Союзу.

Підвищення потенціалу молочної продуктивності пов'язане з більш ефективним використанням кращих світових генетичних ресурсів. Позитивним прикладом генетичного впливу на молочну худобу в багатьох країнах світу є широке використання генофонду голштинської породи, яка має найвищий у світі потенціал молочності, про що свідчать дослідження деяких авторів [1-7].

У 1992 р. в незалежній Україні в галузі молочного скотарства було апробовано українську червоно-рябу молочну породу, створену шляхом відтворного схрещування симентальської, червоно-рябої голштинської з частковим використанням монбельярдської та айрширської порід.

За даними Ю.Д. Рубана [9], симентальська порода відзначається міцною конституцією, доброю пристосованістю до місцевих умов, подовженим господарським використанням, хорошою м'ясною продуктивністю, але за молочністю і технологічними властивостями вим'я значно поступається голштинській породі. Тому дослідження з вивчення господарськи корисних ознак у корів-дочок оцінюваних плідників української червоно-рябої молочної породи в умовах Прикарпаття є актуальним і має важливе значення для найбільш ефективного використання в зоні племінних ресурсів.

Матеріал і методи досліджень. Завданням досліджень стало вивчення господарськи корисних ознак і деяких біологічних особливостей української червоно-рябої молочної породи. За матеріалами зоотехнічного і племінного обліку в племзаводі "Нива" Стрийського району Львівської області проведено аналіз молочної і відтворної продуктивності корів української червоно-рябої молочної породи.

При оцінці дочок бугаїв-плідників за живою масою та відтворювальною здатністю — сервіс-періодом було проаналізовано карточки "форма - 2 МОЛ" у корів-первісток з незакінченою лактацією. Проаналізовано дані 446 лактацій.

Молочну продуктивність повновікових корів оцінювали за 305 днів лактації. Методом контрольних надойв визначали молочну продуктивність корів, уміст жиру в молоці – за Гербером. Вивчали молочну продуктивність матерів корів за найвищою лактацією стосовно оцінюваних бугаїв-плідників та їхніх ліній, а також продуктивність дочок оцінюваних бугаїв, їхню живу масу, сервіс- та сухостійний періоди.

Математичну обробку інформації проводили за загальноприйнятими біометричними методиками [8] на мікрокалькуляторі МК-61.

Результати досліджень. Із наведених даних табл. 1 видно, що за найвищу лактацію високу молочну продуктивність мали матері дочок оцінюваних бугаїв-плідників з лінії Монтвік Чіфтейна 95679, надій яких коливався у межах 4088–4601 кг молока за лактацію, молочний жир матерів також був у межах 149,1–163,2 кг, коефіцієнт мінливості (Cv) становив 16,9–27,6%. Дещо нижчу молочну продуктивність показали матері дочок з лінії Розейф Сітейшн 1492078, молочний жир яких становив 155,9 кг, коефіцієнт мінливості – 22,5%. Надій матерів з лінії Рефлекшн Соверінг 198998 становив 3667–3893 кг молока за лактацію, молочний жир коливався у межах 133,7–145,9 кг, коефіцієнт мінливості – 20,0–20,4%.

1. Молочна продуктивність корів – матерів дочок оцінюваних бугаїв-плідників (за найвищу лактацію)

Лінія	Кличка та інв. номер бугая	Продуктивність корів-матерів				
		надій, кг			молочн. жир, кг	
		n	M±m	Cv	M±m	Cv
Монтвік Чіфтейн 95679	Тексел 104	20	4356±170,3	17,4	161,7±7,4	19,8
	Техаль 1727749	5	4088±356,0	19,4	149,1±11,8	17,7
Р.Соверінг 198998	Динамік 359742	4	4468±337,5	15,1	163,2±13,8	16,9
	Гавіал 396003	4	4601±371,0	16,1	162,0±22,3	27,6
Р.Сітейшн 1492078	Ютиш 322	14	3893±204,0	19,6	145,9±7,8	20,0
	Райзе 2934	8	3667±260,0	20,0	133,7±9,6	20,4
У середньому	Герберт 7	38	4155±135,2	20,0	155,9±5,9	22,5
		93	4145±262,8	18,5	153,9±11,6	20,9

У табл. 2 подано продуктивність дочок оцінюваних бугаїв-плідників за лактації. Високу молочну продуктивність отримали від дочок бугая-плідника Тексел 104. Так за III лактацію і старше від його семи дочок отримали надій 4746 кг молока та 180,6 кг мо-

2. Молочна продуктивність дочок оцінюваних бугаїв-плідників

Кличка та інв. номер бугая	Продуктивність дочок																	
	I лактація						II лактація						III лактація					
	п	надій, кг		молочний жир, кг		п	п	надій, кг		молочний жир, кг		п	п	надій, кг		молочний жир, кг		
		M±m	Cv	M±m	Cv			M±m	Cv	M±m	Cv			M±m	Cv	M±m	Cv	M±m
Тексел 104	23	3596±142	18,7	140,8±6,1	20,5	12	3803±220	20,1	147,5±8,4	19,7	7	4746±238	13,2	180,6±9,3	13,6			
Техаль 1727749	9	3832±123	9,6	146,0±5,2	10,7	8	4508±245	15,3	175,9±7,2	11,7	5	4544±287	21,0	174,9±9,7	18,6			
Динамк 359742	6	3299±284	21,1	131,0±12,1	22,7	6	3994±278	17,1	154,3±10,7	16,9	-	-	-	-	-			
Гавіал 396003	6	3111±69	5,4	120,3±3,0	6,1	6	3361±319	2,0	148,4±2,1	3,2	-	-	-	-	-			
Іртиш 322	14	3291±108	12,2	132,0±4,5	12,8	12	3705±121,0	11,3	148,2±5,7	13,3	12	3972±132	4,5	154,2±5,6	12,5			
Райзе 2934	15	4404±137	12,0	166,6±5,2	11,2	15	4511±165	14,1	171,0±6,1	13,8	14	4593±265	13,4	182,7±7,4	15,2			
Герберт 7	46	4011±97	16,3	154,0±3,7	16,4	44	3998±94	15,6	155,8±3,8	16,2	38	4190±108	15,9	167,5±4,9	17,9			
У середньому	11	3650±137	13,9	145,7±5,8	14,4	103	4026±108	10,6	157,1±6,2	13,6	76	4408±127	11,5	171,4±6,1	12,2			
	9																	

лочного жиру, або відповідно на 15,1 і 12,5% більше від середнього показника у стаді. Від восьми дочок бугая Техаль 1726749 надолі за II лактацію 4508 кг молока та 175,9 кг молочного жиру, що є більше від середнього показника у стаді на 10,7 і на 10,1% відповідно.

Найвищу молочну продуктивність мали дочки бугая-плідника Райзе 2472984 з лінії Рефлекшн Соверінг 198998. Так продуктивність його дочок за I лактацію становила 4404 кг молока і 166,6 кг молочного жиру, за II — відповідно 4511 і 171,0 кг, за III і старші — 4593 і 182,7 кг.

Продуктивність дочок бугая-плідника Герберта 7 із лінії Розеф Сітейшн 1492078 за всіма лактаціями була в межах 3998–4190 кг молока та 154–167,5 кг молочного жиру.

Середній надій молока у стаді за I лактацію становив 3650 кг та 145,7 кг молочного жиру, за II — відповідно 4026 і 157,1 кг, за III і старші — 4408 і 171,4 кг. Коефіцієнт мінливості за надоем молока за всіма лактаціями коливався в межах 5,4–21,1%.

3. Жива маса корів — дочок оцінюваних бугаїв-плідників

Кличка та інв. номер бугая	Жива маса корів-дочок, кг						
	п	I лактація		II лактація		III лактація і старше	
		M±m	Cv	M±m	Cv	M±m	Cv
Тексел 104	31	458,1±5,6	6,8	500,0±4,9	3,5	-	-
Техаль 1727749	14	461,0±6,8	5,5	484,0±5,8	4,5	551,0±7,1	4,7
Динамік 359742	7	431,0±10,3	6,3	487,0±3,0	1,4	-	-
Гавіал 396003	7	429,0±5,2	3,8	477,8±7,7	4,2	-	-
Іртиш 322	16	433,0±6,8	6,2	486,0±6,6	5,1	518,0±4,1	2,6
Райзе 2934	22	448,7±4,6	4,8	488,0±3,2	3,1	535,0±6,9	5,9
Герберт 7	61	431,0±3,4	6,1	470,0±3,7	6,3	521,0±4,6	6,9
У середньому	158	444,3±6,1	4,9	484,7±4,9	4,2	531,4±5,6	5,1

У племзаводі проводили оцінку корів за живою масою. У табл. 3 наведено живу масу корів — дочок оцінюваних бугаїв-плідників, яка в корів-первісток коливалася в межах 431,0–461,0 кг, за другу лактацію — 470,0–500,0 кг, за третю і старше — 521–551 кг. Коефіцієнт мінливості за першу лактацію був у межах 3,8–6,8%, за другу — 1,4–6,3, за третю лактацію і старше — 2,6–6,9%. Дані коефіцієнта мінливості дають можливість відібрати необхідну кількість корів для формування високопродуктивного стада.

Проведено також оцінку корів за відтворювальною здатністю — сухостійним та сервіс-періодом (табл. 4). Сухостійний період у корів у середньому в стаді тривав 70,1 дня, сервіс-період — 88,9.

4. Оцінка відтворювальної здатності корів — дочок оцінюваних бугаїв-плідників

Кличка та інв. номер бугая	Відтворювальна здатність, дні				
	n	сухостійний період		сервіс-період	
		M±m	Cv	M±m	Cv
Тисювіл 104	23	68,0±4,9	34,7	73,0±7,4	49,8
Тисювіл 1727749	11	81,0±10,4	42,9	78,0±10,7	10,7
Днізмік 359742	7	55,3±7,7	37,2	92,2±13,1	34,8
Гавіал 396003	6	80,6±11,6	35,2	132,8±21,1	35,7
Білий 322	16	74,0±6,6	35,7	72,0±9,8	39,0
Річка 2934	20	65,7±5,0	34,0	86,0±10,4	53,3
Берберт 7	58	66,0±3,1	34,6	88,0±7,2	59,6
У середньому	141	70,1±7,1	36,3	88,9±11,4	40,1

Висновки. Високі коливання коефіцієнтів мінливості по молоку і молочному жиру в стаді дають можливість на високому рівні проводити відбір тварин і залучати кращих корів у селекційну групу. При оцінці корів за відтворювальною здатністю встановлено, що показники сухостійного і сервіс-періоду були в межах зоотехнічної норми.

1. Бащенко М.І. Формування нових типів молочної худоби на Черкащині // Науково-виробничий бюлетень «Селекція». — 1998. — № 5. — С. 22–28.
2. Буркат В.П. Використання голштинів у поліпшенні молочної худоби. — К.: Урожай, 1988. — 104 с.
3. Формування внутріпородних типів молочної худоби / В.П. Буркат, М.Я. Єфіменко, О.Ф. Хаврук, В.Б. Блізніченко. — К.: Урожай, 1992. — 200 с.
4. Єфіменко М.Я., Данилків Я.Н. Генетичні параметри прояву господарсько-корисних ознак чорно-рябої худоби поліпшеної голштинами // Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. — К.: Урожай, 1982. — Вип. 14. — С. 9–12.
5. Преобразование генофонда пород / М.В. Зубец, Ю.М. Карасик, В.П. Буркат і др. — К.: Урожай, 1990. — 352 с.
6. Породоутворювальний процес у скотарстві України: деякі підсумки та перспективи розвитку / М.В. Зубец, В.П. Буркат, Ю.Ф. Мельник, М.Я. Єфіменко, О.Ф. Хаврук // Науково-виробничий бюлетень «Селекція». — 1998. — № 5. — С. 7–11.

7. Ладика В.І., Обливанцов В.В. Эффективность использования корів різних генотипів у селекції бурої породи // Там само. — С. 62–64.

8. Плохинский Н.А. Руководство по биометрии для зоотехников. — М.: Колос, 1969. — 256 с.

9. Рубан Ю.Д. Современные задачи селекции // Вісн. аграр. науки. — 1997. — № 2. — С. 38–40.

Институт землеробства і тваринництва західного регіону УААН

Продуктивные качества украинской красно-пестрой молочной породы в условиях Прикарпатья. М.Н. Колта. Институт земледелия и животноводства западного региона УААН.

Резюме. Изложены результаты изучения продуктивных и племенных особенностей коров украинской красно-пестрой породы в принадлежности их к оцениваемым быкам-производителям и линиям в хозяйстве «Нива» Стрийского района Львовской области. При оценке быков-производителей по качеству потомства установлено, что высокую молочную продуктивность получили от семи дочек быка-производителя Тексел 104, удой которых по третьей лактации составлял 4746 кг молока и 180,6 кг молочного жира, или соответственно на 15,1% и 12,5% больше от среднего показателя по стаду.

The production quality Ukraine red-and-white milk breed at the condition Prikarpaty. M.M. Kolta. The Institute of agriculture and cattle-breeding of the west region UAAS.

Summary. The productive and pedigree peculiarities of Ukrainian red-and-white dairy breed in accessing them to the estimating bulls and lines in farm «Niva» Stryiski district, Lviv region. At the estimation of the bulls for the quality of their posterity was established, that 7 daughters of Teksel 104 bull had high dairy production. Their milk production in the 3-d lactation was 4746 kg with milk fat 180,6 kg. It is 15,1% and 12,5% higher than these figures in herd.